

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 2. grudna 1870.

List 48.

Okrožno pismo,

ki so ga premilostni knez in škof ljubljanski visokočastitljivi gospod Jernej Vidmar prejeli iz Rima in ukazali poslovenjeno po „Zg. Danici“ razglasiti.

Papež Pij IX.

Častitljivi Bratje!

Pozdrav Vam in apostolski blagoslov!
(Konec.)

„Nabot je svoje terte branil s svojo lastno kervjo. ¹⁾ Smo Mi tedaj mar mogli opustiti, kar koli se že nam zgodi, da bi ne branili pravic in posestva svete rimske Cerkve, ktere ohraniti, kolikor je v naši moči, smo se z vezjó slovesne prisege zavezali, ali da bi ne bili varovali prostosti apostolskega Stola, ki je tako močno zvezana s prostostjo in blagrom vesoljne Cerkve?

In kolikanj v resnici primérno in potrebno je to časno gospostvo, da se naj višemu poglavarju Cerkve zanesljiva in prosta raba tiste duhovne oblasti zagotovi, ki mu je izročena za vesoljni svét, obilno že to kaže, kar se sedaj godi (ko bi se tudi drugi dokazi pograšali.) ²⁾

Derže se tedaj teh misel, ktere smo v več nagovorih stanovitno terdili, smo kralju odgovorili ter njegove krivične tirjatve zavergli; vender pa tako, da smo svojo bitko žalost razodeli zedinjeno z očetovsko ljubeznijo, ktera celo upornega Absolona posnemajočih sinov od svoje skerbljivosti ne more izločiti. Ni pa še to pismo prišlo do kralja, že je med tem njegova vojska obsedala dosedaj nedotaknjene in mirne mesta naše papeške dežele, lahko razganjavši posadne vojake, kjer so se ustavljali. In kmali potem je zasvetil tisti nesrečni dvajseti dan ravno preteklega kimovca, ko smo vidili, da je veliko tisuč oboroženih obleglo to mesto, ki je sedež apostolskega poglavarja, središe katoliške vere in pribežališe vsih narodov. In ko so zidovje prederli in mesto po streljanji z grozo napolnili, smo mógli objokovati, da je s silo in orožjem vzeto po povelju tistega, ki je malo poprej tako slovesno zaterdoval, da ga navdaja sinovska ljubezen do Nas, in zvestodušnost do vere. Kaj je zamoglo bolj prežalovavno biti za Nas in za vse dobre, kakor ta dan, ko so se kardela v mesto vsule, se velika sila rovarjev prignala in mesto napolnila ter so zdajci očitni in deržavni red skalili in razdjali; ko smo vidili, da se v osebi naše nizkosti z brezbožnim klicanjem napada vrednost in svetost samega Najvišega duhovna; ko smo vidili, da se prevzeste naše vojaške kardela z vsakterim zasramovanjem psujejo in da nerberzdana prešérnost in razuzdanost košato ondi gospo-

duje, kjer se je malo poprej skazovala sinovska prišerčnost, ki je dihtela lajšati prežalost vesoljnega očeta. Od tistega dné so se nam pred očmi zapóred reči go-dile, ki se brez pravične nejevolje vsih poštenih ne dajo imenovati. Pričeli so po ceni nastavljati in na vse strani razširjati zanikarne bukve, polne laži, ostudnosti in brezbožnosti; izhajali so dan na dan mnogoteri časniki, ki so merili na spridenje serc in čednega življenja, na zaničevanje in obrekovanje vere, na draženje občinskega mnenja zoper Nas in apostolski Stol. Dajale so se na dan umazane in nespodobne podobe, in drugi izdelki take verste, s kterimi se posvečene reči in osebe zaničljive delajo in na smeh stavijo; časti in spominki so se določili takim, ki so bili po sodbi in postavah kaznovani za naj večí hudobije; izmed cerkvenih služabnikov, zoper ktere budé vso jezo, jih je bilo več z zasramovanjem draženih, in nekteri tudi potuhnjeno napadeni in ranjeni; nektere redovne hiše so bile podveržene krivičnim preiskovanjem; vlomili so v naše Kvirinalno poslopje in eden presvitlih kardinalov rimske cerkve, ki je ondi stanoval, je bil z nasilnim ukazom primoran kar v naglici oditi, duhovske močé iz števila Naše družine so izgnali in nadlegali; dane so postave in določila, ki očitno žalijo in v nič devajo prostost, nedotakljivost posestva in pravic cerkve Božje. In žalujemo, da te prehude reči bodo še bolj na široko segale, ako tega Bog dobrotno ne odverne. Mi pa smo po sedanjem svojem stanu zaderževani, da ne moremo nikakor nič pomagati in dan na dan smo bolj živo spominjani na tisto jetništvo, v kterem smo, in na pograšanje polne svobode, ki se ves svet z lažnjivimi besedami slepi, da nam je še ostala v opraviilu naše apostolske službe, in se bahajo, da jo vsiljena vlada hoče s tako imenovanimi poroštví vterditi.

Ne morem pa tudi tukaj zamolčati pošastnega djanja, ki ste ga gotovo zvedili, častitljivi Bratje! Kakor da bi namreč pod tolikimi imeni slovesno vterjene in nedotakljive, pa skoz toliko stoletij vselej za določene in nepretresljive cenjene posestva in pravice apostolskega Stola zamogle priti v prašanje in prepír, in kakor da bi z ljudskim rogoviljenjem in prederznostjo svojo moč zamogle zgubiti naj hujši cerkvene kazni, v ktere se zapletajo žaljivci poprej rečenih pravic in posestev že s samim djanjem in brez kacega novega napovedovanja: so hotli lepo delati bogoskrunsko oropanje, ki se je Nam zgodilo, ker so zavergli splošno naravno in narodovsko pravico, pa se lotili tiste slepijske naprave ljudskega glasovanja, kakor so ga rabili sicer ko so nam druge okrajine pograbili. In tisti, ki se nad naj zanikarnišimi rečmi radujejo, se niso sramovali o tej priliki rovarstvo in zaničevanje cerkvenih kazen kakor v zmagoslavji po italijanskih mestih skazovati, to pa

¹⁾ Sv. Ambr. ravno tam.

²⁾ Apost. pis. 10. rožn. 1809.

vkljub pravim mislim zares naj večega dela Italijanov, katerih vernost, vdanost in zvestobo do Nas in do svete Cerkve mnogoterno zatirajo in zadržujejo, da se ne more prosto razodevati.

Mi pa smo postavljeni od Boga vladati in voditi vso hišo Izraelovo, naj višji varh vere in pravice in branivec cerkvenih práv, da se nam torej ne očita, da smo pred Bogom in ljudmi molčali in z molčanjem hohobnemu državnemu prekucu priterdili, obnovimo in poterdimo tisto, kar smo v poprej omenjenih nagovorih, okrožnicah in odprtih pismih druge krati slovesno razglasovali, in kar je uadan 20. kimovca na naše povelje in v našem imenu pisal kardinal očitnih opravil do poslancev, ministrov in opravnikov zunanjih narodov, ki bivajo pri nas in pri tem svetem Stolu. Naj slovesnejše, kar moremo, zopet pričo Vas, častitljivi Bratje! izrečemo, da Naša misel, sklep in volja je: vse posestva tega svetega Stola in njegove pravice ohraniti cele, nedotaknjene in nežaljene ter jih svojim naslednikom zapustiti. Vsaktero polastenje pa, ali sedaj ali poprej storjeno, izrečemo za krivično, samosilno, neveljavno in nično; vse djanja zakletnikov in napadnikov, ki so se dosedaj počenjale ali se morebiti v prihodnje počenjale bodo, da bi se imenovano polastenje kakor si bodi z njimi poterjevalo, Mi sedaj za tadaj naznanimo za obsojene, overžene, za veržene in odpravljene. Naznanimo dalje in pričamo pred Bogom in vsim katoliškim svetom, da se nahajamo sedaj v takem jetništvu, da svoje naj višje pastirske oblasti varno, ročno in prosto nikakor ne moremo spolnovati. Končno slušamo opomin sv. Pavla: „Kakošno družbo ima luč s temo? Kakošno družbo pa ima Kristus z Beljalom?“¹⁾ ter očitno in odkrito izrečemo in naznanimo, da v zavesti svoje dolžnosti in slovesne prisege, ki Nas veže, ne bomo nikoli v nobeno tako pogodbo privolili ali priterjenja dali, ktera bi kakor si bodi Naše in torej Božje svetega Stola pravice razdjala ali zmanjšala. Enako zaterjamo, da smo pripravljene s pomočjo božje milosti v svoji pretežki starosti do dna za Cerkev Kristusovo piti kelih, kterege se je Sam poprej ponižal za njo piti; nikoli pa se ne bomo v to podali, da bi pristopili k krivičnim zahtevam, ki se nam ponudijo, ali vanje privolili. Kakor je namreč rekel naš sprednik Pij VII: „Silo delati naj višemu gospostvu apostoljskega Stola, njegovo časno oblast od duhovne tergati, službo pastirja in vladarja razdruževati, ločiti, razdevati, ni nič drugzega razun prizadevati si, da vera naj veči škodo terpi, nič razun naj izdatniše pomoči jo opleniti, da bi njen naj višji Vodnik, Pastir in Božji namestnik po vsem svetu razdeljenim katoličanom, ki od ondod pomoči in darov prosijo, tudi tiste podpore ne mogel deliti, ki se prosi od njegove duhovne oblasti, ktere nihče ne smé zadrževati.“²⁾

Ker so pa vse naše opominovanja, prošnje in oporeke bile zastonj, zatorej po oblasti vsegamogočnega Boga, svetih aposteljnov Petra in Pavla in Svoji, vam častitljivi Bratje, in po Vas vesoljni Cerkvi naznanimo, da vsi tisti, kakoršne koli časti, tudi še prav posebnega spomina vredne, ki so ktere koli okrajine Naše dežele in blazega stoljnega mesta, ali kaj od njih napadli, se polastili, posedli, ravno tako njih zapovedniki, pospešniki, pomagavci, svetovalci pridružniki, in kteri koli drugi, ki so dopolnjenje imenovanih reči s kakoršno koli pretvezo in kakor koli oskerbovali ali sami doverševali: so zapadli v veči iz občenje in v druge cerkvene prepovedi in kazni, ki jih zadenejo po določilih svetih cerkvenih postáv, apostoljskih vstáv in vesoljnih zborov, zlasti trienškega (Sej. 22. p. 11 o prenovi), po načinu in obsegu, ki je za-

znamnjan v zgorej omenjenem apostoljskem pismu, danem 26. sušca l. 1860.

Pomnijoči pa, da smo tistega namestnik na zemlji, ki je prišel iskat in zveličevati, kar je bilo zgubljenega, nad vse drugo le to vošimo, da bi zbegani sinovi se k nam vernili in bi jih z očetovsko ljubeznijo objeli. Torej s ponižnim srcem roke v nebesa povzdigajoči naj pravičniji reč zročamo in priporočamo Njemu, čigar je velikoveč kot naša, in Njega pri njegovem priserčnem usmiljenji prosimo in živo kličemo, da naj bode pri Nas s svojo pomočjo, naj bode pri svoji Cerkvi, ter naj po svojem usmiljenji in prizanašljivosti stori, da cerkveni sovražniki mislijo na večno pogubljenje, ki si ga pripravljajo, da hité njegovo strašno pravico pred dnevom maševanja vpokojit, ter s spreobrnjenjem svojih naklepov zdihovalje svete matere Cerkve in našo žalost potolažijo.

Da pa tolikanj imenitne dobrote dosežemo od božje dobrote, Vas živo in prav posebno opminjamo, častitljivi Bratje, z verniki vred, kteri so vsakemu izmed Vas izročeni, svoje goreče molitve z Našimi prošnjami sklepajte, vsi skup pa se približajmo k prestolu milosti in usmiljenja in izprosimo si besednike neomadežano Devico Marijo, Božjo porodnico, in sveta aposteljna Petra in Pavla. Cerkev Božja je bila od svojega začetka do sedanjih časov velikrat stiskana in velikrat rešena. Njen glas je: „Velikrat so me napadali od moje mladosti, pa nič niso premogli zoper mene. Na mojem herbtu so grešniki kovali, zategnili so svojo hudobijo.“ Toda tudi sedaj ne bo pustil Gospod šibe grešnikov nad deležem pravičnih. Ni prikrajšana roka Gospodova, tudi ne storjena nezmožna za otenje. Rešil bo tudi v tem času brez dvoma svojo nevesto, ki jo je s svojo kervjo odkupil, s svojim duhom obdaroval, z nebeškimi pa tudi s posvetnimi darovi ozaljšal, obogatil.¹⁾

Sedaj pa Vam, častitljivi Bratje! in vsim duhovskim in svetnim vernikom, ki so čujočnosti vsacega izmed Vas izročeni, iz cele duše od Boga prosimo preobilnih darov nebeških milost, ter Vam samim pa imenovanim ljubljnim sinom ko zastavo Svoje ljubezni do vas apostoljski blagoslov z naj veči priserčnostjo in blagoradostjo podelimo.

V Rimu pri sv. Petru, 1. listop. 1870 našega naj višega pastirstva 25. leto.

Pij IX, Papež.

Misijon reda vstajenja Jezusa Kristusa v Drinopolju.

(Dalje.)

Tiha noč je gospodovala v Bulgariji, v mertvem spanji ležala je štirstoletja in pol, in vse te leta so bile leta onemoglega brezdjanja in popolnega nezadovoljstva.

Drugi narodi so v času svojega podjarmljenja in zatiranja bogate narodne pesmi na dan spravljali, popevali so vse svoje bolečine in upe, ohranili zvesto podobo svojega prejšnega značaja. Na Bulgarskem je ta čas vladala nezaslišana tihota, nepomagljiva vdanost, odpoved v oziru na prihodnost.*) Še le v naših dneh je jutranja danica za Bulgare jela vzhajati; jutranja zarija počasi tamote razganja; Bulgari se začenjajo zavedati, da so narod, — narod brez omike in brez napredka. Podobni so človeku, ki se iz terdega spanja prebudi in se še v na pol spijočem stanu znajde. Ču-

¹⁾ Sv. Bern. l. 244 do Konr. kralja.

²⁾ Nekteri izobraženi Bulgari po viru ravno navedenega vprašani, niso vedili odgovora dati. Tukaj je treba opomniti, da so Greki, da bi Bulgare pohelenili, jim knjige požigali in omikane narode preganjali.

¹⁾ 2. Kor. 6. 14. 15.

²⁾ Nagov. 16. sušca 1808.

tijo velike pomanjkljivosti, hočejo naprej; pa ne vidijo jasno, po kateri poti morajo svoj namen doseči; stegajo roke po omiki, pa spoznajo, da brez tuje moči jim je doseči ni mogoče; še prav razsoditi ne morejo, kje prav da je prava omika najti. V tem na pol čujočem stanu se gibljejo in začenjajo svoj jezik omikovati in po vednostih gorke želje kazati.*)

Gibanje je nekaj verske, nekaj politične lastnije, katero pa izvira iz raznih vzrokov. Pervi vzrok je še obstoječi serd Bulgarov proti greškemu patrijarhatu, **) potem rusko delovanje in gibanje, katero je gledalo vse to v svoj prid porabiti. Eno kot drugo je imelo razne nasledke.

Sovraštvo zoper greški patrijarhat je zbudilo želje po svojem lastnem patrijarhu. Bulgari niso sprevidili, da hudo ni v duhovščini, pač pa v razkolništvu. Roka sprevidnosti pa jih je na resnično pot pripeljala. Moskovitska propaganda in zadnji upor pripeljala sta jih do premislila in spoznanja svojega žalostnega životarstva.

Po nepotrebnem trudu še le so se Bulgari spomnili, da so nekaj bili katoliški. Leta 1860 so škofu Hilarijonu izročili prošnjo do sv. Očeta z več kot 2000 podpisi, ktera se je tako glasila:

„Keršanski svet še ni pozabil, da je imel bulgarski narod svoje lastno narodno in kanonično vladarstvo po sv. Cirilu in Metodu, kateri je bil zvezan z vesoljno rimsko cerkvijo z zvezo pokorščine. V nesrečnih okoliščinah in po hudobnih sredstvih se je greškim patrijarhom posrečilo bulgarski narod iz te cerkveno-pravne (kanonične) zveze iztergati, njegovih prejšnjih pravic ga oropati in sebi čast prilastiti. Zoper to je bulgarski narod velikokrat oporekal, pa zastonj.

Današnji bulgarski narod, spominjaje se svojih prededov in nikoli minljivih pravic, po razglasenji „Hati-humajum a“ njegovega veličanstva sultana, ki vsakemu podložnemu zagotavlja prostost vesti in verskega spoznanja, razveseljen povzdiguje svoj glas zoper silo, ktera žuga narodnemu razvoju. Rokam preganjavcev izdan, spominja se krivičnost zoperkerščanskega (greško-helenškega) duhovstva, katero je iz tujih narodnosti postavljeno. — Da življenje in delovanje škofov, katerim smo v trinoštvo izročeni, pred oči postavimo, zadostuje samo opomniti, da je v tem trenutku mnogo njih zatoženih zapadlo sodnijam zarad hudobije otrokomorstva, oskrunstva in simonije itd. — Da od apostelnov sprejeto vero ohrani, je bulgarski narod sklenil raztergati zvezo, ktera ga na zopercerkveno-pravni patrijarhat veže, in svojo duhovno mater sv. bulgarsko cerkev v novo čast dvigniti in v varstvo vesoljne sv. cerkve izročiti.

V ta namen izrečemo mi podpisani zastopniki bulgarskega naroda, da mi zedinjenje s sv. rinsko cerkvijo po posredovanji naj višega naslednika sv. Petra, naj višega vidnega glavarja keršanske cerkve želeči pono-

viti, verske resnice rimske cerkve vsled tega pisanja za svete priznamo in njegovi svetosti Piju IX, njegovim naslednikom in poslancem resnično in popolno zvestobo obljubimo.

Bulgarski narod, opiraje se na razsodbe sv. rimske cerkve, oziroma prideržanja greškega obreda, upa, da ti obredi in cerkvene šege nedotakljivi ostanejo vsled sklepov florenškega cerkvenega zbora.

Iz tega vzroka podpisani preponižno prosimo Njih Svetost Pija IX, naj sprejmejo našo bulgarsko cerkev v naročje vesoljne katoliške cerkve in naj našo cerkveno vladro cerkvenopravno in ob enem narodno pripoznajo.

Konečno prosimo Njih Svetost Pija IX, naj nakloné francoskega cesarja, kot starejšega sina cerkve, naj bo nam zagovornik pri njegovem veličanstvu sultanu. — Njegovo posredovanje zamore naši cerkvi narodni značaj ohraniti in nas pred greškim nasilstvom in drugim naklepom rešiti. Na zadnje prosimo še francosko vladro svojega varstva nam ne odtegniti in nam ravno tiste dobrote nakloniti, ktere drugi kristijanje otomanskega cesarstva uživajo.“

Ruska v zadregi je vse žile napela, da bi zabranila omenjeno prošnjo apostoljskemu poslancu izročiti. Stvar se je toraj nekoliko zakasnila in še le 30. dec. 1860 so pismo združenja podpisali:

„Danes v nedeljo, 30. dec. 1860 smo mi podpisani Bulgari, zvesti podložni našega gospoda njegovega veličanstva sultana, se snidli v narodni zbor v lastni cerkvi v Carigradu pod predsedništvom naše narodne duhovščine, pooblaščeni od enega dela našega ljudstva, in izrečemo slovesno, da smo se prostovoljno združili (vsled pisma verskega spoznanja) s katoliško cerkvijo, in da mi papeža kot svojega duhovnega glavarja spoznamo, in da se njemu popolnoma podveržemo. Ob enem prosimo nadškofa Hasuna, armensko-katoliškega prednika v Carigradu, naj se začasno poteguje za naše duhovske zadeve v katoliškem glavnem mestu, in za naše verske in civilne pravice pri sultanovi vladi.“ itd.

Sv. Oče je v odgovoru od 22. januarja 1861 razglasil, da smejo Bulgari svoj greški obred prideržati, in jim je podelil svoj blagoslov. Pozneje je bil grahovski arhimandrit Sokolski v Rimu častno sprejet in v Sikstinski kapeli od sv. Očeta Pija IX za bulgarskega škofa posvečen.

Tako je bila tretja bulgarska zveza s sveto cerkvijo Jezusa Kristusa sklenjena, ktera je naj lepši sad obetala.

Pa sovražnik se še ni premaganega mislil, ravno nasproti je svoje moči pomnožil. Greki so združenim vse ovirali, kar jim je bilo za življenje treba, in vsako priložnost porabili, da so jih preganjali. Duhovne so celo napadali, jih ranili, razkolniški časopisi so bili zato naj pripravniši sredstvo, da so take reči ne le hvalili, ampak tudi druge za kaj tacega vneli.

Iz nam znanih spisov je misliti, da vernitev v naročje sv. cerkve se je zgodila le bolj iz politično-narodnih, kakor pa iz verskih nagibov. Ako bi bili vodniki močnejši vere in večji olike, lahko bi bili trume naroda za seboj potegnili; žalibog pa, da ljudstvu niso družega vedili povedati, kakor materijalno boljši stanje, da jim namreč ne bo treba več razkolniškemu patrijarhu, ne škofom denarjev plačevati. Težave bile so velike, ni bilo samo treba terdne volje jih premagati, ampak božje posebne milosti, da bi bili zamogli prvi napad hrabro odbiti, in z divjim sovražnikom vjaskovati se. Voditelj, star in priprost mož, namreč škof Sokolski, je stopil z bojišča, od ruskih agentov pridobljen popustil je spreobrnjenje, odpotoval v Kijev, kjer je v nekem samostanu bil do smerti v ječi.

Bulgarsko katoličanstvo ima po božji volji počasi napredovati, kakor vsaka božja naredba. Sem ter tje

*) V poslednjih sedmih letih se je med Bulgari zbudil literarni duh, in v tem času je storil lep napredek. Ko smo mi prišli, bilo je prav malo vrednih bulgarskih knjig, zdaj pa za silo izhajajo; le škoda, da so znamenitejši pisatelji večidel razkolniki.

**) „La Bulgarie Chretienne“ to-le pripoveduje: „Sedeži škofov in nadškofov (greško razkolniških) veljajo kot najemščina in posojilo, iz katerih se denar dela, ne patrijarhat ne skupščina ne imenuje izobraženih škofov, katerih življenje je čisto, ampak take, ki naj več denarja obljubijo, oni pa potem od svojih ovčic denar iztirjujejo. Za denar nevedne posvetijo, za denar veljavne zakone razvezujejo in neveljavne zvezujejo, za denar kaznujejo nedolžno duhovščino, in za denar hudobne in malopridne spustijo. Za denar duhovne namočijo, ne gledé na to, kako bodo živeli, in za denar vse cerkvene pravice onečastujejo. Vsako cerkveno opravilo je treba plačati. Greški škofje ne le s svojo neomikanostjo ljudstva ne spodbujajo, ampak še celo nam nagajajo in na to delajo, da bi bulgarski jezik iz naših cerkev izpahnili in greškega, Bulgarom neumljivega vpeljali. Verh vsega tega so še hudim pregreham vdani.“

s spreobrnjenjem obdarovani Bulgari se niso smeli pustiti brez pomoči. Skerbni Oče vseh pravovernih je to v svojem ljubezljivem srcu dobro čutil; ta tedaj — sv. Oče — ukazal je našemu velikemu predniku P. Hieronimu Kajsijeviczu k njemu priti, ukazal mu je v Bulgarijo v misijon iti in tam stanovanje za naš misijon zbrati. Zbrano bilo je mesto Drinopolje (Adrianopol) iz dveh važnih vzrokov, prvič, ker je sredi vseh tistih vasi, v katerih po milosti božji ni še ves duh zveze zginil, in potem, ker je od tukaj naj lažje mogoče do Macedoncev, kakor tudi do drugih prebivalcev Balkana dober vpliv imeti. —

Tudi ni bilo brez vzroka, da se je namestnik Gospodov do reda vstajenja Jezusa Kristusa obernal, kajti ta red je po svojem začetku slovensk, in tudi zdaj šteje veliko slovenskih udov, ki so po svojem rodu prav blizu Bulgarom in se lahko njihovega jezika naučijo. Mesca aprila leta 1863 je prišel v Drinopolje P. Karol Kaczanowski z enim laikom, in kmalo potem še tisto leto P. Tomaž Brzeska tudi z laikom; potem so prišli PP. Šimen Koberzinski in Rafael Ferrigus, Italijan po rodu, z dvema laikoma. Pretečeno leto so pomnožili misijon P. Aleksander Simonski in P. Ludvik Vronovski, in to spomlad pričakujemo enega očeta in enega brata. Zmožnejše laike porabimo v deških šolah; razun o. Kaczanovskega ostanejo vsi v Drinopolju.

Naše prvo delovanje bilo je v predmestju Kiršhanna, kjer smo hišo v namen vzeli in tadanjemu župniku nad-duhovniku Rafaelu pomagali. Leta 1864 se je podal župnik v Carigrad, kjer je bil pozneje škof postal, in je župništvo in podružnico v predmestju Kájik-u pustil o. Tomažu Brzesku, ki je greško slovenski obred prevzel in poldrugo leto kot duhovni pastir to opravljal. Leta 1864 je prišel o. Šimen Koberzinski o. Tomažu na pomoč, ki je tudi k greškemu obredu pristopil. V naši domači kapeli se je tudi za Bulgare Božja služba opravljala, in za nje posebno koristne bile so šmarnice, katerih slovesnost so povzdigovali govori v bulgarskem jeziku in petje naših šolskih otrok.

Od časa do časa smo napravili misijonske izhode v bližnje kraje, kakor v Elhagijun, Malko-Ternovo, Pokrovan in Topostar. Zarad pomanjkanja bulgarskih duhovnov smo še zdaj primorani v poslednjih treh imenovanih krajih duhovnom pomagati.*)

Preganjanje od strani razkolnikov, katero pa ima večidel svoj začetek od njih nadškofov in despotov, se od časa do časa ponavlja. Ni je katoliške naselbe, koja bi že ne bila časih preganjanja terpela. Ravno zdaj je naselba v Topostaru v velikih bojih: na vse načine jih mučijo, kar si le slaba vest in hudobno serce zmisli zamore; pa s pomočjo milosti božje naši kristjanje dajejo očitno spričevanje viteške poterpežljivosti in stanovitosti.

Naš misijon skorej nobenih sredstev ni imel, še le leta 1867 je po milih darovih francoske vlade in po majhnih darovih iz avstrijskih dežel zamogel za stanovanje primerno hišo v sredi mesta nakupiti, v kateri so kapelico in šolo sozidali.

*) V naših krajih so sledeče bulgarske naselitve: 1. predmestje Kiršhanna s cerkvijo; 2. predmestje Kájik s podružnico; 3. Malko-Ternovo s cerkvijo; 4. Megalovo s podružnico; 5. Blaca s cerkvijo, ki je poprej bila razkolniška; 6. Signikor; 7. Elagijun s cerkvijo; 8. Enike, kjer cerkev zidajo; 9. Kajadjik; 10. Pokrovan s cerkvijo; 11. Devedere; 12. Akbunar; 13. Soudžak; 14. Mastraklija; 15. Dervistepe; 16. Topostar; 17. Oman, kjer je pa le ena družina katoliška. O. Šimen Koberzinski je na svojem zadnjem popotovanju iz Topostara sv. mašo v njih revni hišici obhajal in sv. Obhajilo delil; 18. Hortakiju, le z eno katoliško družino. Verh tega je ena naselba v Carigradu, na Macedonskem dve.

Naša domača kapela je ljudstvu odperta, kjer se služba Božja opravlja v obeh obredih, v latinskem in greškem. Vsaki dan se sv. maša v slovensko-greškem obredu poje, maše v latinskem obredu pa se tiho beró. Ob nedeljah in praznikih se slovesna služba Božja s pridigo opravlja za Bulgare, in tej sledi latinska služba Božja le o naj večih praznikih. Žalibog, da ta kapelica ne zadostuje tirjatvam našega misijona, kajti prvič je premajhna in le malo ljudi sprejeti zamore; drugič je pa tako vravnana, da ne more Bulgarov zadovoliti. V zunanjih rečéh pobožnost iskajoči Bulgari hočejo orientalski altar pred seboj viditi, in ako so pri cerkvenih opravilih, morali bi biti moški od ženskih tako ločeni, da drugi družih ne vidijo.

Ako tedaj hočemo vspešno delati, treba nam je za tukajšne potrebe cerkve, ki bo našim razmeram zadostovala. Da Bulgare treh predmestij v Drinopolju Kiršhanna, Kajka in Ilderima vsako nedeljo in praznik privabimo in jih z Božjo besedo in s slovesno službo zbujamo, in jim resnice naše svete vere k srcu ženemo, treba nam je cerkve.

Zapreke so velike in za nas zelo občutljive, kajti na eni strani vidimo, kako Bulgari katoličanstvo kot sredstvo imajo, da bi z njim verske, materijalne in politične koristi pridobivali; na drugi strani pa nas naši sovražniki obdolžujejo, da je namen našega misijona čisto političen. Pri vsih naših težavah pa se bomo vedno trudili, da enkrat že združeni v resnici katoliški kristjanje postanejo, vedno bomo k Bogu molili, naj on po svoji neskončni dobrotljivosti za novi vinograd cerkve Jezusa Kristusa novih delalcev pošilja in naš misijon s potrebnimi pripomočki preskerbi.

Jezuile preganjajo.

Čuje se, da na Francoskem in Rimskem zopet jezuiti preganjajo, — vselej toraj vihar obrnjen proti cerkvi buti na te vnete možé. Od kod ta togota, kaj se mora očitati jezuitom? V zoperkatoliških listih jezuiti s sledečimi psovkami zasranujejo: roparska in tolovajska druhal, kervav, proklet, hudoben red, deržavnonevarni ljudje, ktere bi morali pregnati iz vseh deržav vsled njihovih zlobnih djanj itd. Pa kaj so ropali, koga so oropali ali ubili? Kterega prostomavtarja so pač umorili? Koliko kervi so že vendar prelili? Morebiti kri v 30letni vojni, ali v francoski revoluciji, ali v letu 1866, ali ne mara v sedanji grozni vojski? Ali so kacega tagblattarja, juda ubili? Kaj še! Vse to in tako kliče na odgovor vse druge ljudi! Matere in očetje, pruski in francoski jokajoči zarad zgube svojih sinov, bodo vse druge ljudi tožili pred sodnjim stolom! In koliko in ktere deržave so koli razderli ti jezuiti? Koliko tronov so neki prekucnili? koliko rovarstev podkurili? Vstaje leta 1789 menda saj niso oni vneli! Tudi nismo brali, ne slišali, da bi bili oni vodili upornike l. 1848, ki bi bili zarubljevali kmete, kradli blagajnice, prekucevali kraljeve sedeže. Ne! To vse so delali in delajo — ne jezuiti, ampak sovražniki, preganjavci, obrekovalci in nasprotniki jezuitov. Jezuiti so nasprotno v vseh in tudi v onih časih brez straha oznanovali pokoršino do postáv in do postavne gosposke. In gotovo, ko bi se bili oni vdeležili vseh teh hudobij in pregréh, ne bile bi molčale sodnije — vsaj vam je znano, kako pridno in stanovitno so iskale kacega hudodelstva pri krakovskih nunah, pa ga niso mogle najti, da so jih morali globiti brez vzroka in brez zadolženja.

V Darmstadtu je unidan v poslanški zbornici advokat krivil jezuitu, da imajo kaj rahle in puhle npravne postave itd.; kmalo potem so pa njemu ne samo očitali, ampak tudi dokazali, da je prešeštvoval in prelomil dano

besedo. Res, nobeden ne bo terdil, da bi noben ud tega reda kar ne bil senca pogreška; vendar smemo terditi, da naj slabši od njih se glede npravnosti lahko meri z naj boljšimi svojih obrekovalcev.

Pa jezuite so že iz mnogih dežel pregnali! Tega ne tajimo. O niso jih izgnali zaradi hudodelstev, ampak iz bojazni pred njih preganjavci, da bi ne bili na potu hudobnežem in razuzdancem pri izvrševanju njih slabih namér. Iz Portugala jih je pregnal Pombal, ta gerdoba gerdob, ki je v svoji kruti grozovitosti, v svojem sumničanju in sovraštvu nad 9000 ljudi pomoril! Iz Francije so jih zapodili vsled podpihovanja nesramnice Pompadoure in veri sovražnega ministra Choiseul-a. — Skrivna društva, spodkopovajoča vso vernost, so jih preganjale z divjo silo. Kaj lepo se je pokazalo pri teh priložnostih blagodušje in serčnost teh mučnikov! Še pruski Friderik drugi in ruska cesarica Katarina sta jih spoštovala in jim dala zavetje v svojih državah. In ali so srečne vse one dežele, ki so izgnale jezuite in kjer zdaj kraljujejo prostomavtarji? Oh, kake britke skušnje so že prestale in jih še bodo!

Jezuitom niso mogli dokazati nobenega hudodelstva, storili so pa oni nezmerno veliko na polju vednostnem in umetniškem! Ravno tega se bojé, to jim zavidajo njih meseni, krivični in tatinski sovražniki. Da so oni prebrisani, tega tudi nasprotniki tajiti ne morejo. D' Alembert prijatelj Voltairjev, toraj nesumljiva priča, pravi: „Nobeno društvo, katerokoli se ne more ponášati s tako obilnim številom vednostno izobraženih mož! Ne dobi se lahko kako polje, kjer bi ne delali naj bolj izvrstno jezuiti!“ In protestanški učenjak Hugo Grotius terdi: „Po jezuitih se precej ravna splošno mnenje že zaradi njihovega svetega življenja, pa tudi zaradi darežljivosti in nesebičnosti, v kateri podučujejo mladino.“ Enako govore skoro vsi možje tudi iz nasprotnega tabora.

In našim bralcem pač niso jezuiti popolno neznan! Koliko zasluženje imajo pri misijonih! Koliko so jih pripeljali na pravo pot; kolikim so dali zopet notranji mir! Koliko sovražnikov so spoprijaznili; koliko ptujega blaga se je povernilo na njihove besede! In kako velikanske zasluge si pridobljujejo razpošiljaje svoje poslanice, oznanovalce mirú in blagra, po vsem svetu ukljub vsemu terpljenju in preganjanju! Ne strašijo se merzlega severja, vročega juga, nevarnega vzhoda, daljnega zahoda, ne lakote, ne žeje, če tudi nekteri izhajajo iz kneških rodovin! Oni izolikujejo v naj večem trudu iz divjakov čedne (npravne) ljudi, med tem ko njihovi nasprotniki doma jedó, pijó in mehkužijo v vsej zločnosti in obilnosti.

Od kod toraj izvira sovraštvo do jezuitov? Res, da jih spoštujejo in časté vsi pravi katoliki, posebno ljudstvo, ako se niso nasreballi iz kužljivih listov lažljivih predsodkov. Res je pa tudi, da vsi, ki sovražijo cerkev, zaničujejo papeža, da vsi ti preganjajo tudi jezuite! Toraj zato psuje in sovraži in preganja svet jezuite, ker so močna bramba, prednja straža sv. katol. cerkvi! Zato jih sovražijo, ker se v sedanjih časih zmiraj huji valovi vzdigujejo zoper papeštvo, in so oni silni jez v podpiro papeštva in vsega keršanskega reda v človeški družbi. To sovraštvo podpihujejo skrivne društva boječe se priti in pokazati se v dnevní svetlobi in ktere, kakor se razvidi, posebno v Italiji res prav po kertovo spodkopujejo cerkev in državo. Toraj sovraštvo zoper jezuite izvira v poslednji korenini iz sovraštva do Kristusa samega, do njegove vstanovitve. Kolikor jih je zaverglo vero, kolikor jih je namesto kristjanske postave privzelo postavó „zdrave čutnosti,“ nesramnosti in prečestva, kolikor se jih je verglo v naročje nejeveri in nečednosti, vsi ti morajo jezuite sovražiti. Kaj dobro to izreka zgodovinar Fehr odgovarjaje si na vprašanje:

Kdo so oni, ki krivičijo jezuite? Oni so, ki se ustavljajo od Boga postavljeni oblasti v cerkvi ali v državi, ali pa v obeh skupaj, in sicer zato, ker vidijo, da so jezuiti njihovi naj bolj določni in pogumni nasprotniki. To, so vsi sovražniki katoliške cerkve, imenovani liberalci, radikalci, revolucijonarji ali prekucuhi vseh dežel — ker vsakemu rogovilstvu padejo jezuiti prvi v žrelo. (K. V. Z.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. V Gradcu je v torek, 13. decembra, shod katoličanov, kamur se vabijo vsi odrasčeni moški družabniki tukajšne katoliške družbe.

Gospodje, ki se želé shoda vdeležiti, naj to naznajo pervosedniku katoliške družbe, da se pravi čas preskerbè povernice, po katerih se bode znižala vožnja po železnicah.

Z Dolenskega. Že enekrati je „Danica“ prinesla kako veselo novico za nas. Naj tudi jaz omenim nekaj veselega. Kar se zgodi za povikšanje Božje časti, za zveličanje nam, je pač vse veselo. — Poslednjo nedeljo po binkoštih so blagoslovili prečast. dekan semiški g. Anton Aleš vso prenovljeno cerkev sv. Jakoba v Suhoru. Veliko ljudstva je bilo prišlo k tej slovesnosti iz bližnjih in daljnih krajev. Omenili so v primerjeni pridigi g. dekan, kako lepo je to, zlasti za suhorsko faro, ki v teh britkih časih*) so pozidali tako mično cerkev, kar jim je veliko truda in mnogo stroškov prizadelo; zdaj pa je tudi njim v čast in v slavo njihovega dušnemu pastirju, ki so sami po skerbem premisleku obris napravili in vse delo kaj umno izpeljali. Kaj hoče biti lepšega za kristjane, kot lepo ozaljšana hiša Božja? S tem očitno kažejo, da ljubijo svojega Boga, kateremu v čast stavijo svoje cerkve; in če Boga prav ljubijo, ljubijo tudi svojega bližnjega, in ravno to je namen kristjanov v tej solzni dolini.

Kaj je pa v Suhoru v dvanajstih letih se vse storilo za Božjo čast in v prid ljudem, to popisati ni lahka reč. Kdor je vidil Suhor in okolico njegovo pred 12 leti in jo zdaj zopet ogleda, se prečuditi ne more. Tu se vidi, koliko zamore storiti človek, kateri obrača svoje od Boga sprejete talente v dobro. Vsaki, kdor le memo Suhora gre, mora nehoté obstati in z veselím srcem ogledovati dela za domovine blagor toliko vnetega g. župnika J. Škofica. Po vsi pravici slovi njegovo ime daleč — tudi na ptujem. Večkrat, ko premišlujem ali ogledujem dela tega gospoda, mi pride na misel: Glejte, koliko dobrega bi zamogli storiti za svojo ljubo domovino marsikteri, kterim je Bog dal talente in priliko za to! Kaj vse bi lahko storili, če tudi v drugem oziru, eni zagrizeni nasprotniki naši — v Ljubljani in drugod, ki imajo lepe zmožnosti, da bi neizrečeno koristili narodu, ki ga pa le zatirajo, z blatom gerdijo in černijo pred vsim svetom! V Suhor naj bi šli in naj bi se nagledali, kako se dela za narod, kako se lika domovina. Vidili bi, ne le kar duhovne reči zadeva, temuč tudi kako se tertje, sadje, polje, svilarija — vse zboljšuje. Na vsako stran vidi tu sleherni lepo napeljevanje k boljšem, in vse to djansko.

Ali vsako delo bo svoje plačilo imelo. Kakor bodo zanamci v lepem spominu imeli in blagoslavljalji može, ki se toliko trudijo za blagor domovine naše, tako bo pozabljeno ali pa v slab spomin zapisano ime nasprotnikov naših. Kaj jim bo pa ostalo od tega? Kaj bodo

*) Po prilozovanju nekega prejšnjega vradnika in lažnjivem obečanju njegovem, da bodo davki odpisani, se je napravil samo pri Metliški davkariji neznanški dolg še čez 40 tisuč gold. zastalnih davkov, za ktere pa zdaj brez milosti rubijo in prodajajo, da je joj.

seboj vzeli, ločivši se iz tega sveta? Škoda za marsikoga? Škoda za zapravljenega, — celo v hudo obračane talente! Z Bogom!

V Laščah, 23. nov. * — Ker se je pred nekoliko dnevi veliko bralo od zares mojstersko izdelanih orgelj frančiškanskih v Ljubljani, oznani ljuba „Danica,“ svojim čast. bralcem še lepo slovesnost, ki je bila dne 23. preteč. mesca na Robu. V. č. g. dekan iz Ribnice so blagoslovili nove orglje z 12 spremeni. Po blagoslovljenji so razložili g. dekan v primernem govoru pomen in namen orgelj in ob enem tudi nekoliko pograjali orgljanje, kakoršno se žalibog sem in tje le prevečkrat sliši. Pri sv. maši, ktero so potem služili, peli so laški pevci in pevke tako lepo, da takega petja po deželi v resnici ni lahko najti. Domači g. fajm. Blaž Lenček so bili izročili izdelovanje orgelj znanemu rojaku in zvestemu narodnjaku g. Fr. Ks. Dev-u, kateri je svojo nalogo tako izverstno doveršil, da mu gre očitna pohvala. Rahli in mili glasovi posamnih spremenov, ki služijo pri spremeljevanji petja, doneči glas polnih orgelj s preprijaznim močnim basom, lična zunanja stavba in zopet izverstna notranja vredba, zlasti pri pedalnih zaklopnicah, ktere se na obeh platéh popolno odpirajo, hvalijo mojstra, in so mu v čast. Iskreno naj bo toraj priporočan č. gg. duhovnom, učiteljem in vsem prijatlom lepe cerkvene godbe, naj bi ga blagovoljno in obilno podpirali v njegovih lepi umetnosti.

Spod Dobrača se naznanuje v „Koroški list“ djanje prederznosti, ki bi ga bilo najberže celo na Kitajskem zastonj iskati. Protestanški pastor Winkler v Arijahu ne tirja nič več in nič manj, kakor da naj se v deških in deklških šolah v Beljaku odsihmal opuša „križ delati“ in „češenamarijo moliti“, češ, ker tudi protestanški otroci hodijo v mestne šole. To tirjatev je kakor ud okrajnega šolskega sveta izročil temu svetu, kjer je bila sprejeta, je dobila večino glasov ter je izročena c. kr. deželnemu šolskemu svetu. Kje je to mogoče? Je ne mara večina protestanških otrok? O kaj še. Deklišnice imajo med blizo 300 deklicami le samo 2 protestantini; v 5 razdelkih deških šol pa je celih 5 (reci pét) protestantov! Naj to svet zasliši in sodi! —

Pri sv. Emi na Koroškem je katol. družba 30. oktob. imela shod. Poslopje je bilo vse prenapolnjeno. G. Podenek je v svojem govoru dokazal, da le tista vlada zamore res naj bolji biti, ktera take postave daje, ki se z božjimi postavami zlagajo in so jim podveržene; dokazal je, da prenezmerni davki so neogibljivi nasledek nejevernosti in pregrehe, ker te dvé reči jih tako zvikušujete. — Drugi govornik je preslavljal keršansko ljubezen; — naslednja dva sta šibala liberalno nesramno časništvo in njegove nespremišljene malikovalce; ako komu krava zbolí, se pač posvetuje z živinskim zdravnikom, — v verskih rečéh pa se ne oberne do cerkve, ampak do časniških judov, ki se mu zdijo nezmotljivi. Še nadaljni govornik je razlagal moč katoliške vere in pojasnoval ločitev „zaničljive“ meznije od „ponebeščevane“ šolske službe itd.

Poslednjič je shod eroglasno priterdil sklepu zoper oropanje sv. Očeta, in izrekel je vošilo naj bi katoliške družbe na Koroškem poslale velikansko adresu do ministerstva, k čemur naj posredova katoliška družba v Celovcu.

Na Goriškem, s cerkljanskih hribov. Na severni strani šebreljske ravnine stala je nekdanj s pokopališčem vred zala cerkva sv. Ivanu Kerstniku v čast zidana. Bila je perva za tukajšne prebivalce in tudi izmed naj prvih na Tominskem.

Pripoveduje se, da so z daljnih krajev romali bogoljubni ljudje semkaj naj večega svetnika častit. Tudi, ker takrat ni bilo v bližnjici nobene cerkvice s pokopa-

liščem, so po več ur hoda merliče semkaj nosili pokopovat. Šest duhovnih pastirjev z več tisuči vernih tukaj hladna zemlja krije.

Ta cerkva se je bila pred 108 leti popolnoma opustila, tako da je postala razvalina, — iz kakošnih vzrokov, to ni popolnoma znano. Koliko priserčno pa verno keršanstvo spoštuje svoje svetišča, kažejo tudi ljudske povesti in izročila o cerkvah, katerih eno naj tu omenim. Govori se še dandanes, da takrat ko so iz te cerkvice ss. zakramente z drugo cerkveno posodo vred nesli, se je mlad fante zunaj na strehi sedé milo jokal, in vsi taisti, kateri so se bili tega dela vdeležili, so bili strašno smert storili, zunej enega, kateri je bil iz cerkvice skrivaj ubežal, in je do visoke starosti vesel in zadovoljin živel. Napovedovalo je potem več tukaj bivajočih duhovnikov, da ako bo tudi z metlo s skale pometeno, še bode tamkaj cerkva, kar se je v tem letu spolnilo. Če ravno ni doveršena, vender kakor je mogočno donel glas sv. Ivana Kerstnika po bregovih reke Jordana, tako tudi zopet stoji cerkva njemu v čast sozidana nekako v pušavi na silni skali nad reko Idrico in je videti jo kakor mogočno terdnjavo ukljub nar silnejšim sovražnikom. Vidil jo bodeš tudi ti popotnik, pridši iz Cirknega po novi cesti, ravno kar odperti, ki pelje proti Gorici.

Kako se je zopet cerkva postavila? Moram povedati, da samo iz milodarov tukajšnih faranov in še daleč iz okolice, ki vsim serčno hvalo izrekamo, posebno pa zahvalujemo vse prečastite gospode duhovnike po vsem Tominskem in Cerkljanskem, kateri so bili nam z obilnimi darovi pristopili na pomoč.

Še ena nas pa na sercu teži; to namreč, ker se iz stolpa zvonov glas ne sliši, da bi verne v bližnjici budili k molitvi angeljskega češenja. Prepričan sem pa, da jih je veliko častilcev in častilek sv. Ivana Kerst., ki bojo tudi v tej zadevi nam pomagali, zakaj prepričani so, da ne bo zgubljeno, kar bojo podelili, temveč stotero povernjeno. *)

J. L a p a j n e.

„Unità cattolica“ (št. 272, 25. nov.) piše iz Gorice 13. nov. 1870: Naš knezo nadškof monsignor Andrej Golmajer so razposlali 5. preteč. oktobra pastirski list svoji duhovšini, naj podučuje ljudstvo zastran pravic naj visjega pastirja, rimskega papeža, ktere pravice so uničene od onih, ki so glavno mesto katoliškega sveta z orožjem napadli „zoper vso pravico, zoper pravstvo mednarodno in zoper pogodbo, ki sta jo laški kralj in francoska vlada med seboj naredila.“ V tem listu se nadškof čudijo in obžalujejo to posebno prigodbo, da med katoliškimi vladami je ni, da bi sv. Očetu pomagala, tem nasprot da vsi molčijo k storjenemu ropu.

S pastirskim listom so premil. knez in nadškof na

*) Pri tako lepi gorečnosti za ohranjenje ali celo novo postavljanje nekdanjih zapušeni podružnic je pa gotovo žalostno znamenje duhovne merzloti, ako soseska svojo podružno cerkev zanemarja, ali če celo na to pride, da bi se razdžala! Popotniki, ki prihajajo v našo deželo, ne morejo prehvaliti, kako lepo je to, da po vsih višavah cerkve in cerkvice stojé. Kako častno in spodbudno je za sosesko, da jo njen lastni zvon k molitvi kliče, pa da saj enkrat v letu v svoji lastni cerkvi ima Božjo službo; da ima svojega patrona, kateri še posebej za-njo pri Bogu prosi; da ima svoje lastno bandero pri procesijah itd. Gotovo graje vredna mlačnost je, ako celo na to pride, da se žuga podružnica odpraviti in razdžati, kakor se sliši o neki cerkvi v prijetnem kraju, ne prav deleč od Blegoša, če je res, kar se govori! To bi bilo vender neusmiljeno! — Da bi pa podružnice več koristile, bi bilo dobro, da bi bile o večernih in tacihi časih odperete, ko imajo ljudje čas vanje hoditi molit, da bi se o sabbotah rožni venec in litanije, v postu križev pot v njih molil itd. Kadar je v podružnicah ob nedeljah in prasnikihi Božja služba in kjer je en sam duhoven, če je le mogoče, naj bi naprosili družega duhovna, da se v farni cerkvi Božja služba ne opusti. Vr.

znanje dali svojo pastirsko gorečnost, kar je zlo primerno v sedanjem času, posebnost ker se jih tudi pri nas ne manjka, ki trosijo krive zaumene zastran svetega Očeta in njih posestva, in veselje nad tem na znanje dajejo, da se je podpora cerkvene prostosti, kraljestvo papeževo razrušilo,“ tako „Unità cattolica.“

Pristavimo to, da so svetemu Očetu s kraljestvom vred tudi prostost odvzeli. To se očitno kaže iz tega, kar laška vlada ravno dela. Sv. Oče so 1. nov. razposlali encikliko ali okrožni pastirski list, v katerem svetu naznanjajo, kako veliko krivico da jim je talijanska vlada storila, kako da jih je oropala in jim vse pobrala, kar je po vsi pravici od nekdanjih posestov. S tim listom so sv. Oče izobčili iz družbe katoliške cerkve vse, ki so rop ukazali, ga storili, ali, se ga kakor bodi vdeležili.

In glej! talijanska vlada ne dopusti razglasiti te enciklike. Tedaj sv. Oče nimajo več prostosti razglaševati to, kar se jim v njih previdnosti potrebno zdi, in kakor zavira razglašenje tega lista, tako bo lahko zavirala tudi v Rimu razglašenje drugih listov sv. Očeta, ki bodo le samo verske reči zadevali. S tim početjem pa je odvzeta prostost papežu, in vsi katoliški cerkvi.

Tedaj je treba, da svoj glas povzdignemo, da razlagamo ljudstvu resnico kakor v drugih rečeh, tako tudi v zadevi papeževih pravic, ki jih oni zgubiti ne smejo, da bi se ne zgodila velika škoda cerkvi.

Upamo, da bo Bog razsvetlil serca vladarjev, da se tudi oni prepričajo te resnice in glede na njo tako ali drugač svetemu Očetu, ki je tudi njih oče, podporo dajo in na pomoč pridejo zoper talijanske roparje.

Iz Ipavske doline, XY*) (Misijon v št. Vidu. — Katoliške družbe. — Vodnikove pesmi „Tagblatt“ in „Danica“).

Ni ga skorej dekanata v škofiji naši, v katerem se ne bi bil še sv. misijon v eni ali že v več farah obhajal in upajmo, da ga ne bo v kratkem nobenega, kjer bi ne bili ljudje dobrote sv. poslanja okusili. Tudi šentviška vikarija je imela srečo od 8. do 17. nov. imeti v svojej cerkvi misijonarje iz družbe sv. Ignacija. Nočem tu popisovati Božje službe, govorov in obredov pri sv. misijonu navadnih, sej nam jih je Danica že večkrat obširno opisala in mislimo, da so marljivim bravcem dobro znani. Le nekaj naj omenim.

Cerkev je bila pri vsih govorih natlačena, da še nikoli, kar stoji, ne tako. Vikarija šteje 2400 duš: in prejelo je ss. zakramente blizo 3400 ljudi. Smé se torej reči, da se je vsa ipavska dolina sv. misijona vdeležila. Nasprotnikov v št. Vidu ni imel sv. misijon drugih, kakor kacega liberaluha, in kateri tacih se še ponaša, da je Slovenec, pa vendar po svojih brezbožnih, zoperkatoliških djanjih očitno kaže, da je naj ostudnejši zopernik pobožnega slovenskega naroda.

Nekje tam živi besednik pravice, kateri je poštenega moža gerdo zoper misijonarje obdeloval. Pravil mi je mož sam, torej je menda resnica. Djal je med drugim: „Bog sicer je, pekla pa ni; to je le prazno strahilo. Jezuitje so največji golufje, ki bojo vam veliko denarja odnesli.“ Mož je bil zelo nevoljen in mu ni družega odgovoril kakor: naj jih gre poslušat, potem bo morebiti o njih drugači sodil. Pri meni je pa še dostavil: „Kdo je bolj časti vreden, dr. —, kateri mi je za 1½ uro pisanja 4 gl. rajtal, ali očetje misijonarji, ki vsaki dan 17 ur neutrudljivo delajo za blagor naših duš, pa plačila zato unkraj groba pričakujejo?“ — Moško si jo povedal, verli kmetovavec! Gosp. dr. —, vi pa bodite prepričani, da je naše ljudstvo prebrisan

*) Nate danes dopis iz Ipave. Prosim Vas pa, da ga celega natisnite. Stvar je resnična. Pis.

in da dobro spozná, na kateri strani so njegovi prijatelji in na kateri njegovi nasprotniki. Naši Ipavci so iz serca hvaležni č. g. vikarju Koširju, da jim je naklonil sv. misijon, in nikdar ne bojo pozabili verlih očetov misijonarjev, kateri so se trudili za blagor naših duš! — Misijoni so v sedanjih časih naj večji potreba, ko sv. vera peša, ko ima tudi hudič svoje misijone po judovskih in frajmavarskih listih. Za nenavadne boleznij naj se pokličejo nenavadni zdravniki, in boljših zdravnikov za sedanji čas ni, kakor so prečast. oo. jezuitje. —

Tudi vipavsko ljudstvo je z naj večjo britkostjo s prižnic zaslišalo o ostudnem ropu, kterege je kronani mož doprinesel na posestvu svetega prestola. Danica nam krepke in čverste spise donáša o tej zadevi. Kako pa je z drugimi slovenskimi listi, da o „Narodu“ molčim? Kaj neutralno se derže... Vse njih politiziranje v tej imenitni dogodbi, v dogodbi, ktera je ves katoliški svet na noge spravila, obstoji skor v tem, da bravcem suhoparno „factum“ naznanijo. Na primer: V. E. je vzel papežu Kim — misli se tje preseliti. — Zoper papeževo voljo, ki ne zapusti Rima, so 19. t. m. papeževi vojaki s topovi streljali na italijansko armado, ki pa do zdaj s strelom ni odgovorila. S kterimi besedami je organ družbe sv. Mohora naznanil svojim bravcem ostudni rop rimskega mesta! Poslušajte! „Na Laškem so kraljevi vojaki 19. t. m. vzeli Rim! Po sedaj bo Viktor Emanuel gospodoval v Rimu. Vendar hoče papežu varovati s tem samostojnost, da mu popolnoma prepusti četertinko rimskega mesta. Kaj bo iz tih in mnogo družih zmešnjav na svetu, Bog vé.“ Od katoliških listov se vendar kaj več tirjati smé.

Nedavno smo brali v enem teh listov dopis iz Gorice, kateri pravi, da katoliške družbe niso potrebne. Le slep ali pa nespremišljen človek more kaj takega dan danes terditi. Res je sicer, da je vsaka fara katoliško društvo v širjem pomenu, ker pa vsi udje tega društva ne spolnujejo na tanko štatutov njegovih, to je božjih in cerkvenih zakonov, in ker se ne morejo vsi poganjati za pravice sv. cerkve, je silo koristno, da se bolj goreči udje zvežejo v tesne društvo, v katol. družbo, ali bolje, v katoliško politično družbo, ktere namen je braniti pravice zatirane in preganjane katoliške cerkve. Mar take družbe niso potrebne? Žalibog, da so potrebne, ako bi se dalo sv. cerkvi, kar je njenega, bi bile te družbe popolnoma brez namena, ker se pa sv. cerkev povesod napada, ji je tudi brambe treba, in to brambo nahaja ona obilno v katoliških družtvih.

Če se ne motim, ni imelo Koroško pred zadnjo volitvijo po deželi prav nobenega katoliškega društva in kat. stran ne vem če je koga svojih spravila v dež. zbor; Štajersko, Avstrijsko, Vorarlberško, Solnograško jih je imelo celo kardelo takih društev, in one so pripomogle, da sedi celo kardelo katoliških možakov v tih zborih. Torej, kdor ima oči, lahko spregleda; saj katoliški možak ne bi smel tako neprijazno o katol. družbah govoriti. Bog nam daj skorej take čase, da ne bo katoliških družb več treba; pa mi jih menda še ne bomo dočakali. Še nekaj mi je že zdavnej na sercu, ne morem pri tej priložnosti zamolčati. Kaj ti se zdi, ljuba Danica, zakaj so se med izdane Vodnikove poezije natisnile gerde in ostudne poskočnice? Teh v resnici umazanih verzov Vodnik nikdar ni zložil, temuč jih je le zbiral kakor se sem ter tje po deželi pojejo, še manj pa je bil njegov namen take umazane reči natiskati in razglašati jih. *) Mnogo tih klafaric je takih, da mora

*) Gotovo jih ni Vodnik skladal; zakaj dobro pomnimo, da so ponočnjaki in nespremišljeni pobalini marsiktere izmed njih kavaliki že l. 1826—29 po Poljanskem, ko bi se Vodnikove zanesljivo ne bile mogle še razširiti. Mogoče, da je Vodnik komu bil naročil, naj mu zbira pesmi, ki se pojejo med narodom, ako bi bilo med kterimi kaj pesniškega zerna, da bi ga porabil. Vr.

človeka rudečica obliti, ako jih bere. Poznam duhovna, ki jih je iz Vodnikovih pesem iztergal, da nebi po njegovej smerti koga pohujšal z njimi, ki bo znabiti bukve podedoval, ali pa kupil.*) Naj bi se pri takih rečeh bolj previdno ravnalo, ker z natisom takih praznih kvant se škodva narodu, se oskruni pesnikovo ime, in matica zgubi prijateljev in podpornikov. Vodnik, če tudi je želeli, da bi bil sem ter tje pri pesmih bolj gledal na svoj stan, vendar gotovo teh poskočnic ni skladal, ki so ponočnjakom in razujzdanim fantinom po vsem Kranjskem znane, — kakor ne Mozart tistih „Snaderhüpfelov“, ki jih po Dunaju čevljarski fantje žvižgajo. — One nimajo nobene zgodovinske in poetične veljave! —

Končavši svoj dolgi dopis te prosim, draga Danica, ne trati svojega prostora s praznimi prepiri s „Tagbl.“ Zadosti je, da ga le na kratko zaverneš in njegove laži svetu odkriješ. Z dogmatičnimi dokazovanji je zastonj „zamura univati.“ Kdor resnico sovraži, se ga nič ne prime. Tih misli nas je tukaj mnogo. Tagblatt je pa menda že spoznal, da pri slovenskem ljudstvu nič ne opravi, če še tako „brije in mala svinjske glave?“ „Die interessante Nation ist halt unverbesserlich.“ XY.

Iz Gorice, 20. listop. — Veselo novico Vam naznanjam, da se je spolnilo, kakor ste tudi Vi svetovali. Danes smo namreč na višji gimnaziji v novič jedno latinsko peli po notah. Čuje se, da bomo zdaj zmiraj peli: slov., ital. in lat. —

Staro domorodno blago.

Jutro.

(Iz Metelkove zapuščine.)

Noji se razdeli t^omnôta,
Po hrib^oh jutra se sv^otli,
Zvezd zala obledi lepota,
Prijazno slav^oη av^orgoli.
Obras naprav^o v^o oblak^o
Lep t^os**) kot t^okrlat siv^o;
Okol^o krije pa v^o zrak^o
M^ogl^ona odeja vso gor^o.
V izhod^o kot zmed ogrivala
Vzdigne soln^oη se lep^o;
Obli^oja je bli^ooba zala —
Sv^otla xare^oη kot zlato.

zbudi sko^oz okno spav^oη m^olo;
Vesele zvir^o zmed gom^oāv;
Lepote svatovske obla^oilo
Narava prejme z^onad plav^oav.
Otet od sp^on teles zaspan^oh
Vzdigne duh se pre^oη k' Bogu,
In v p^ors^oh hvale slo navdan^oh
P^ornese q^oast dobrot^oaku:
Velika je mogo^onost tvoja,
Gospod! le milost nam ros^oiv,
Krepk^o moun^o bo du^ora moja,
qe blagodarov ji deli^o. —

Fr. Hrovot.

Lenuba.

(Iz Metelkove zapuščine.)

Soln^oη ajutraj kv^oko pride,
O^onanuje lep nam dan
Tud' lenuba lu^o doide;
Pa ostane le zaspan.

Ne budí ga tud^o mat^o,
Ga budí se brate^o zdej;
Al' on noue ve vstat^o,
Ho^oη spat^o le naprej.

Ka deseta ura bije,
In on spat' ne more ve^o,
Še le vstane, jed v^oije,
Se podá od doma pre^o.

Ves popoldan tud' mu mine,
V^o lenob', qe igre ni,
Kmalo dan mu η^oη z^ogine,
Pride nou in sp^ot zaspi.

Tak xivle^oη q^oas mu ste^oη
Prav brez prida skorej v^os;
Vest na zad^oη x^oη in pe^oη,
Al' prep^ozno pride k^os.

Anton Jugov^oη.

Nove pesmi.

Na grobu mojega preljubega očeta.

(Žalovanka.)

Tvoj duh, zaupam, ljubi oče!
Nad zvezdami je srečen tam,
Ko sinek tvoj pregrenko joče
Na tihem grobu zdaj-le sam.

Miló si vselej skerbel za-me,
Ko lastno var'val me okó;
Oh, le prezgodaj smert te vzame,
Prezgodaj dal si nam slovó!

Le eno je, ki me tolaži:
Da enkrat spet te vidil bom —
Na unem svetu, kjer naj draži
Kristjanov vernih nas je dom.

—a—

Naj ličnejša cvetlica.

1.
Vijolica mala
In nizke rasti,
Je rožica zala,
Prijetno diši;
Pa pride ji čas,
Ki vniči njen kras!

2.
Je roža rudeča,
Ko večerni žar,
Prijetno dišeča,
Nam kinča oltar;
Al pride ji čas,
Ki vniči njen kras!

3.
In lil'ja cvetlica,
Ta še bolj sloví,
Nebeška Kraljica
Jo v róci derží;
Tud nji pride čas,
Ki vniči ji kras!

4.
Na veke pa lična
Cvetličica je:
Nedolžnost resnična,
Ki skrita cvet^oη;
Nebeški njen kras,
Ostane vsak čas!

Josip Prosén.

Pelinovec.

Pri obravnavi zastran Tagblattove obrite in pomalane svinjske glave je dr. Schrey med vraže potlačil, kar je Zg. Danica sem ter tje pisala o osebah, ki so bile na Brezji ozdravljene. O tem nalaž nismo hotli pisati, da kaj zveemo, in zdaj se nam piše z Gorenškega: „Osebe, ki so zdravje zadobile, so še žive, in tudi ljudje, ki so jih pred in potlej vidili. Po samem sem jih že tudi še posebej spraševal, in so mi poterdile, da je vse res tako, kakor je pisano.“

Svetovali bi zraven tega dr. Schreyu, naj stopi o priliki s tovaršem Tagblattom v rokah v Ganjiče, soseske sv. Križa, v Šmarski dekaniji in naj reče hišniku Ant. Padarju: „Slišite oče! Vi in vaša žena in vaši otroci in vsi sosedje ste hotli uno leto vediti, da vaša že skorej triletna Johanica ni ne hodila in ne besedice spregovorila; na Brezje obljubljena in pipe-

*) Tako bi bilo vsakemu svetovati.

**) Aurora, zarija.

ljana, pa je v cerkvi spregovorila in drugi dan doma pričela tudi hoditi. (Gl. Zg. Dan. 1869. l. 9.) Oče, ali se vam v glavi meša, ali kaj je? Vaša Johanica nič ni spregovorila, nič hodila, vi ne vidite prav, vi ne slišite prav: tudi potlej je ona molčala in nepremakljivo čepela, kakor poprej! To vam povém jest — dohtar Schrey, in priča mi je Tagblatt, „ki se nikoli ne laže!“

Mavtarji, kakor „Vaterland“ piše, hočejo s sedanjjo vojsko to doseči, da se poprej katoliška cerkev iztrebi in vesoljna republika razkliče. Če se bode pruski kralj „eselig“ obnašal, bode véliki mavtarski mojster izvolil družega predsednika. Undan pa se je bralo, da je 12 frajmavtarskih beznic v Parizu izobčilo (ekskomuniciralo) „brata svoja:“ pruskega kralja in pa kraljeviča. In zopet zdaj pišejo nekteri mavtarski listi, da nadbeznica v Parizu je brata kralja in njegovega sina“ poklicala, da naj se odgovorita za svoje obnašanje. Ako ne prideta, ju bode vélika beznica tako sodila. — Kdor še ni vedil, vidi iz tega, koliki sužnji so mavtarji, če so tudi kralji. Kralj Viljem tedaj ima v oblasti velikega cesarja, véliki mavtar pa njega. Toliki zmagovalec se mora tresti pred kertovimi, neznanimi mavtarji, katerim se je vdal! Tem čukovim prebivalcem bo dandanašnji blezo res kos le samo katoliška cerkev, ki je na skalo zidana. S tem pa ne bodi rečeno, da oba „brata“ nista vredna od „svojih bratov“ izobčena in kaznovana biti; vredna sta dvakrat, in sicer naj prvo zato, ker sta se v ta peklenski red zapisala, in drugič zato, ker po Francoskem uboge katoličane z vojsko morita, deželo požigata in terpinčita, akoravno je „brat oče“ rekel v začetku, da se le zoper Napoleona vojskuje, ne pa zoper francoski narod.

Razgled po svetu.

Na Tirolskem se neprenehoma oporeka zoper oropanje sv. Očeta; kar posamezne občine ali pa tudi po veliko posameznih oseb proteste podpisuje, — vse je razserdeno zavoljo tako gerdega in nesramnega djanja. — Poslednje dni oktobra so jeli 3 duhovni v Trientu iz laškega oddelka zbirati podpise za adresu zoper oropanje papeža. Ta адреса je imela zročena biti cesarju o njegovem pričakovanem prihodu 18. u. m. Od 1.—12. je bilo že 56.358 podpisov, in družih 6000 je bilo prišlo do 16. u. mesca.

Na Laškem se čudne reči motajo, ki so v resnici premisljiva vredne. „Očete domovine“ opada nekak strah pred postavodajstvom ter le malo poslancev želi zopet voljenih biti v državni zbor. Veči del se jih v razglasih odpoveduje, kakor pišejo „Tir. Stim.“, posebno pa uni iz zmérne ali srednje stranske. Kaj je vzrok? Pravijo, „deržinske zadeve“ jih odvrtačajo, resnica pa je menda nekaj družega. „Rim je osodovito mesto.“ Kdor se v ta kamen zadene, si glavo razbije. Viktor-Emanuel se z vsimi štirimi brani v Rim in še zlasti v papeževo letnico „Kvirinal“ preseliti se. To „osodovitost“ čutijo celo tisti, ki po štrucovo glavo pred njó v germ vtikajo in drugim oči zagrinjajo. Ko bi bilo zborovati v Florencu, bi ta in ta še šel; ali osoda jih vleče v Rim, kjer pa roparjem pod nogami gorí, in „previdniši“ ostanejo doma pri svojih „deržinskih opravilih.“ S preseljenjem v Rim namreč si upajo še nekaj časa rogovilstvo panati.

Vihar bučí nad Italijo, in tisti, ki so mu duške odperli, bi se zdaj radi v kote poskrili, ker jih huda vest in kamen izobčenja zmiraj huje tare. Ti možje so Italijo do blata v tla pomandrali, zadegali cerkveno in drugo premoženje, nakopali ji strašne davke, vzeli ji mir, blagor, — vzeli mnogim naj boljše, kar človek zamore imeti: vero in s tim zadovoljnost in vso

srečo. Zdaj hočejo butaro na druge vreči, sami pa pred grozo se poskriti! To je konec laži-liberalstva in karbonarskega gospodovstva!

Naj bi si pač možje v Avstriji ta nauk in zgled v spomin in serce zapisali, dokler ni še zamujeno.

Rimsko. Nepokoj v posiljenih okrajinah se razširja, že v kacic 10 krajih so bili upori in protivne skazovanja. To je pač naj očitniše znamenje, kakošno srečo so jim liberaluhi in mavtarji prinesli.

„Unità cattolica“ piše iz zanesljivega vira, da se pripravljaja vladarski shod, da bi se vpravne mednarodne razmere evropejske, in priporočuje se od ene strani, da naj se skliče ravno v Rim. Kardinal Antonelli ima zastopati sv. Stol. V Vatikanu se boje za to že priprave delajo. — Kako Bog v sedanjem babilonu visokim ljudem jezike meša, kaže tudi to, da celo ruski konzul v Florencii je laškemu ministru Viskonti-Venostu zažugal, da bi rimsko prašanje (t. j. papeževo reč) na noge spravil, ako bi Italija potegnila z Anglijo in Avstrijo zoper njen razglas, da se noče več vezati dati tistemu članku pariške pogodbe od l. 1856, ki Rusii prepoveduje imeti vojne ladije na črnem morji. Tedaj Rusija Rimu v prid! Rusovski general je bil menda nalaš poslan k papežu v Rim, in ne zato, da bi mu kar prazen poklon delal.

Znano je, kako togotni so psevdoliberalci in mavtarji na jezuite. Sedanja tatinska vlada v Rimu je dala znad vrát preslavne jezuitovske vélike šole „Collegium romanum“ ime „Jezusovo“ oddolbsti in izdergniti; o tej priliki se je sprožil velik kamen in je ubil spodej stoječega gospoda; pri tej priči je bil mertev. Pač nesrečno „naključje“, kaj ne Tagblatt, katero se takrat pa k sreči ni „primerilo“, ko je nekdo v ljubljanski reduti gerdil in psoval očete jezuite! Menda iz hvaležnosti, da je v njih poslopji sôpel in zboroval?!

Na Laškem so zdaj popolnoma zmešnjave, odkar so papežu še Rim vzeli. Lamarmora, poglavar v Rimu, je kakor na žerjavici, in vedno prosi, da naj ga iz te službe odmaknejo. Ministrom v Florencu se ne godí dosti bolje; ni davno, ko se je Sella hotel odpovedati. Cerkev še ni bila kmali v taki sužnosti, kakor je v tej babilonski novi Italiji. Katoliško časništvo se prav po liberalsko preganja, — v Rimu so le samo katoliški časniki cenzuri podverženi, in vedno jih pod pečat devajo. Ko so bili liberalniki adresu irskih škofov že razglasili, je Lamarmora katoliškemu „Imparziale-u“ to dopustil še le po žuganji, da bode tisk prestavil v Neapol, kjer je nekaj več svobode. Bal se je poglavar, da ga bode iz Neapola osebno bičal, in je hitro prijenjal.

Liberalci, ki so s takim lagajem tirjali preganjanje jezuitov iz velikih šol „Collegio Romano“, so prvi, ki svojih otrók ne dajejo v novo liberalsko licejo. Eden izmed 3 ali 4 rimskih knezov, ki so med rogovileži, je rekel Lamarmoru: „ako bi smeli jezuiti učiti, bi bile liberalske liceje čisto prazne;“ on sam, je djal, ima svojega sina v vstavu Mondragonskem (pri jezuitih), in „ako bodo patri pregnani, mu bom najel domačega učnika.“ Toliko deržé rogovileži do svoje lastne setve.

Samo 30 učencev se je oglasilo v modroslovje na rimski novi kolegiji, in ti so juda-profesorja tako kajfali, da je bilo treba vojaštvo klicati za vstanovljenje reda!

Peteri judje, ki so na rimski kolegiji postali učeniki po pregnanih jezuitih, so dognali do tistega vandalstva (divjastva), da se je nad vratmi iztergalo ime Jezusovo. Ljudstvo pa demonštrira zoper judovsko bogoskrunstvo. Vsak dan prihajajo ubožni ljudje in poklekujejo memo gredé pred odrom, kakor bi hotli prositi za spravo hudobije.

Da bi bili knezi Barberini in Torlonia voljni izobčenemu kralju prodajati dvorove ali pristave, ni nič res. Sicer pa je čutiti, da Lamarmora sam odsvetuje

kralju v Rim hoditi. Italijanska vladna vlada ondi je le bolj po imenu in očitno, skrivno gospodujejo prekucuhi „ultrademagogi“, ki sami sebe zovejo „Trementi“ (besnivi ali razkačniki), in ti prav za prav imajo moč.

Nekaj rimske posade je odpravljena na Napolitansko, kjer je bil zbobnil rezen nepokoj.

Pri volitvah v Laški zbor je glasovalo samo 2060 oseb. Tu se vidi komedija. Kje pa je tistih 40.000 Rimljanov, ki so bojda glas bili dali za pritaknjenje Rima k tako imenovani Italiji? — Toliko bolj pa so se polnile cerkve.

Iz Ljubljane. Preslavna okrožnica, ki so jo sveti Oče 1. listopada dali in premil. škof po Danici razglasili, ima pač veliko v sebi. Ne le Viktor-Emanvela, ki je skor po imenu izobčen, ampak tudi mnogim mnogim drugim je in bo serce pretreslo to silo tehtno pisanje. Tehtno pisanje je to, ki ima toliko večji moč, v kolikor resnobnišem času je razglašeno. Pisano je sicer v Rimu, tako rekoč v ječi sv. Očeta, je pa to pisanje prvo, ki ni natisnjeno v Rimu, ampak v Genfu na Švicarskem, in to še bolj poterjuje besede sv. Očeta, da so v taki sužnosti, v kateri svoje naj višji pastirske službe nikakor ne morejo opravljati prosto in brez ovir.

Slavni tirolski profesor Moriggl o tej priliki piše nekoliko o sedanjih adresah in prošnjah katoličanov in pravi: „Ta jetniški stan sv. Očeta pretrese vsako katoliško serce... Nočemo tožiti, hočemo pa moliti in delati.“ (Konec okrožnice sv. Očeta je v tem oziru posebno pomenljiv.) 23. in 24. vinot. so veljavni katoličani iz vse Evrope v Genfu pod predsedstvom škofa Mermilloda sklenili po vsih krajih pošiljati prošnje do vlad in pisma verne vdanosti do sv. Očeta. Take prošnje so po postavi, nihče jim ne sme zopervati. Zato se katoličanje ne smejo naveličati, ako je treba ime podpisovati v prid sv. Cerkve in sv. Očeta. Podpis ne pomeni nič drugega, kakor to: zadovoljen sem s tim, kar je na polji zapisano, tako je prav, tako naj bo. S tim se pa noben človek za nobeno reč ne zaveže. Vzrok pa mora vendar vediti, kaj se podpisuje, ker tudi v tem so bile že sleparije, da je kdo ravno nasproti temu, kar je želel, podpisal kako prošnjo. Nova era ima polno lažnjivih prerokov.

Na Pruskem, na Parskem itd. so že pričeli prošnje, nekoliko tudi po Avstrijskem. 7. listop. je spodnjo-avstrijska ljudska družba pod predsedstvom poglavarstvenega svétnika Harrant-a imela imeniten shod na Dunaju. Poslanec Greuter je med drugimi s svojim govorom vse navdušil. Sklenili so poslati prošnjo do ministerstva in adresu do sv. Očeta in povabiti vse okrajine in kraljestva k podpisom.

Pa bo kdo rekel, naše podpisovanja in prošnje so zastonj, brez sadú. Čisto brez sadú niso nikoli. S takim podpisom katoličan moško priča svojo vero in poganjanje za pošteno reč, daje mlačnim dober zgled in jih k dobremu vnema. Tirolci so v tem oziru slovesno znani po vsem svetu. L. 1848 so naredili peticijo s 123000 podpisi za versko edinost v svoji deželi. Res so jih nekteri lažniki polni jeze in žolca kajfali, rekoč: „O reveži, zdaj boste pa soldatje in skrivno davke boste plačevali!“ Pa ne eden podpisanih zavolj tega ni vojak postal in ne beliča davka zato plačal.

Z obilno molitvijo in z junaškim poganjanjem po postavni poti so katoličanje na Pruskem, Holanškem, Irskem in drugod dosegli in si privojskovali pravice in versko svobodo. Sej Zveličar sam je v prav lepi priliki razlagal, kako je treba prositi, da se prejme, terkati, da se odpre.

Matica je sklenila v svoji véliki seji 1. t. m., da bo namesto vélikega za zdaj izdala „mali naučni slovník“ za vsakdanje potrebe. Tudi bode skerbela za izdavanje šolskih knjig za ljudske in srednje šole. Njeno premoženje brez knjig in hišne oprave znaša čez 53.700 gl.

Na Savi je preteklo nedeljo slovesno nastopil svojo službo novi župnik občé spoštovani gosp. J. Koprivnikar. Veliko gg. ga je bilo prišlo počastit iz Ljubljane in od drugod.

Iz Drinopolja, 6. vinot. se nam piše: Morebiti bi radi vedili, kakošnih politiških misel so kristjani na jutru. V začetku vojske med Francijo in Prusijo tukajšni greki niso mogli skrivati veselja, da se Prusii tako dobro reč obnaša; ko so pa zvedili, da je cesar Napoleon s prestola veržen, so neutegoma kar čisto vnmarni postali. Imeli so namreč sovraštvo do Napoleona odkar je bila nesrečna vojska v Krimu, kateri so pripisovali vso svojo nesrečo. Sedaj pa so za Francoze, in sicer iz lastnega prida, ker njih tergovstvo je zastavljeno na Francijo. Sočutje za Rusijo je tukaj na jutro vem sploh skorej čisto ugasnilo(?). Olikan grek mi je rekel te dni: Nam grekom je ljubši tisoč lét živeti pod turškim gospodarstvom, kakor en dan pod rusko šibo.“*)

Keršanski polk Kosakov, ki je poleti unkraj Balkana taboroval, se ima menda v dveh tednih nazaj sem verniti.

Delanje cest na vse strani je po doveršeni žetvi in mlačvi zopet na dnevu. Za železnico še ne delajo, razun na malem koncu pri Carigradu.

V svoji bulgarski notranji šoli imamo dva dečka razkolniških staršev; eden je iz Akbunara, drugi iz mesta Xaski. Ti starsi skerbé sami za hrano svojih otrok. V francoski znotranjici so sedaj trije dečki, trije imajo priti.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Prestavljeni so čč. gg.: Ant. Ponikvar, duh. pom., gre iz Cirknice v Harije, — in č. g. Jan. Hladnik, zgodnjik, s Ternovega na Notranjskem v Cirknico.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Iz Idrije. Iz nar večega spoštovanja in miloserčne ljubezni podarimo mi verni otroci našemu sv. Očetu ta majhni darček s priserčno ponižno prošnjo za Njih sv. apostoljski blagoslov v življenji in v zadnji uri. Da sovražnike sv. cerkve razkropiš, slavno in veselo zmago sv. cerkvi podeliš: O milo serce Jezusovo, te prosimo, usliši nas! O Marija, brez madeža izvirnega greha spočeta! Varuj in brani našega sv. Očeta! Usmiljeno serce Marijno prosi za nas! 5 gld. v pap., 1 tol. sr. za 1 gl. 50 kr., 1 tol. sr. za 1 gld. st. d., 2 gl. 10 kr. — „Naj si glavó razbije, — kdor v skalo Petra bije.“ 1 gl. — Iz Leskovce 4 gld. — Neimenovan iz Starega terga pri Poljanah prosi blagoslov sv. Očeta v življenji in smerti. 5 gl. sr. — G. J. Rozman 1 gl. 50 kr. in 1 gl. v sr.

Za varhe Božj. groba. Iz Lozic na Ip. 2 gl. 40 kr. Za afrik. mis. Iz Lozic na Ip. 3 gl. — Iz Dola 3 gl. 50 kr. Za mis. na jutru. Iz Lozic na Ip. 4 gl.

*) Izhaja se na to, kar smo že rekli. Vsakemu Slovenu mora britko biti za ruski narod in za slovenstvo, da ruska birokracija tako goropadno gospoduje do svojih sobratov. Rusija bode nesrečna, ako svoje politike ne spremeni in katoličanstvu pravična ne postane.